

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософських та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою *КНТЕУ*

(пост. п. *06* від «*25*» *06* 2019 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

**СОЦІОЛОГІЯ ГЕНДЕРУ/
GENDER SOCIOLOGY**

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки / Social and behavioral sciences
спеціальність спеціалізація	054 Соціологія / Sociology Соціологія економічної діяльності / Sociology of economic activity

КИЇВ 2019

ВСТУП

Концепція гендеру передбачає: осмислення соціальних особливостей мислення, поведінки в суспільному житті чоловіків та жінок і врахування цих особливостей; ліквідацію будь яких форм дискримінації за ознакою статі і надання рівних прав і можливостей у всіх сферах; вироблення і впровадження гендерної політики, мета якої полягає в наданні рівного соціального статусу чоловікам та жінкам. Під соціальним статусом маються на увазі доступність і ступінь оволодіння владою (політичною, економічною тощо), рівень соціально-матеріального забезпечення, престиж в соціумі не тільки за ознакою багатства, посади, але й системи цінностей та стилю життя. Соціологія гендеру охоплює всі сфери життя людини. Однією з найважливіших сфер, яка потребує гендерного аналізу, є саме політична.

Соціологія гендеру є невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Гендерна рівність виступає специфічним макромеханізмом у суспільному середовищі. Саме вона значною мірою забезпечує цілісність людської спільноти. У соціології гендер інтерпретується як елемент соціальної рівності та рівних можливостей.

Навчальна дисципліна «Соціологія гендеру» є однією з базових складових гуманітарної освіти, яка актуалізується необхідністю для сучасного інформаційного суспільства з огляду на світові глобалізаційні процеси і тенденції. Це важливий компонент циклу загальнопрофесійних дисциплін, які вивчаються студентами зі спеціальності 054 «Соціологія». Дисципліна «Соціологія гендеру» є вибірковою.

Програма дисципліни «Соціологія гендеру» складається з наступних розділів:

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі.

II. Зміст дисципліни.

III. Структура дисциплін та розподіл годин за темами (тематичний план.)

IV. Тематика та зміст лекційних семінарських, практичних, самостійної роботи.

V. Список рекомендованих джерел.

Така структура дисципліни сприяє оволодінню студентами як теоретичними знаннями, так і практичними навичками та компетентностями.

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі

Мета дисципліни є формування у майбутніх фахівців-соціологів гендерної чутливості при проведенні досліджень, закладення підвалин гендерно-відповідального викладання, опанування студентами головними теоретико-методологічними засадами, понятійним апаратом та методичним інструментарієм гендерного підходу до аналізу суспільного життя в цілому і економічної сфери зокрема.

Відповідно до мети визначаються основні **завдання навчальної дисципліни:**

- знання еволюції гендерних відносин та основних проблем гендерних стосунків в різних регіонах світу;
- навички використовувати понятійний апарат та методичний інструментарій гендерного підходу у соціологічних дослідженнях;
- здатність самостійно формулювати мету, самостійно ставити задачі наукових досліджень у сфері соціології гендеру;
- вміння проводити гендерний аудит та експертизу;
- знання та навички здійснення аналітики соціальних явищ та процесів, пов'язаних із гендерною нерівністю.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є великий спектр питань, пов'язаних з здатністю оперувати спеціальними галузевими теоріями, ідентифікувати та пропонувати способи розв'язання соціально значущих проблем стосовно функціонування та розвитку сім'ї, релігії, культури, гендеру, політики, громадської думки, систем соціальної комунікації та динаміки соціальних конфліктів.

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- сутність поняття «гендер»;
- прояви фемінності, маскулінності і андрогінності;
- міждисциплінарні зв'язки соціології гендеру з психологією статі, антропологією, історією, культурологією тощо;
- теоретичні підвалини феміністичного руху;
- основні ознаки гендерної нерівності у різних сферах суспільного життя;
- зміни, що відбуваються у гендерних ролях у ході економічного розвитку суспільства;
- особливості гендерної дискримінації в економічній сфері.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- використовувати понятійний апарат та методичний інструментарій гендерного підходу у соц. дослідженнях;
- застосовувати гендерний підхід як спеціальний інструмент, який дозволяє вирізняти ти критично аналізувати гендерні аспекти суспільного життя;

- виявляти та реконструювати ієрархічні стосунки між статями; вибудовувати стратегії викладання соціології на партнерських егалітарних засадах.

Місце навчальної дисципліни в освітньому процесі. Дисципліна «Соціологія гендеру» опирається на знання і навички, отримані в рамках таких попередніх курсів як «Філософія», «Історія соціології», «Загальна соціологічна теорія», «Соціальна психологія», «Соціологія», «Історія держави і права», «Політологія». та інші.

Навчальна дисципліна «Соціологія гендеру» розрахована на 180 годин, з них 28 годин лекційні заняття та 28 годин семінарські заняття. На самостійну роботу студентів – 124 годин та дисципліна розрахована на шість кредитів ЄКТС. Форма підсумкової атестації – екзамен.

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Гендер як соціальний феномен.

Біологічна і соціальна стать. Формування гендеру на соціетальному рівні. Формування гендеру на індивідуальному рівні. Гендерні інверсії. Еволюція соціологічних поглядів на природу гендеру. Сутність гендерного підходу. Дослідження відмінностей між жінками і чоловіками. Соціальне конструювання гендеру. Гендерні стереотипи: поняття, види, наслідки дії. Біологічна стать і гендер.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 6, 7, 14, 19, 22, 28.

Інтернет-ресурси: 23, 33, 35. 41, 43.

Тема 2. Еволюція та різновиди феміністичних теорій.

Виникнення феміністичних ідей. Фемінізм: сутність і причини виникнення. Ліберальний фемінізм і його теоретичні джерела. Марксистський і соціалістичний фемінізм. Радикальний фемінізм. Психоаналітичний фемінізм. Розвиток ліберального фемінізму у Англії та Швеції. Розвиток радикального фемінізму у Німеччині, США, Франції. Психоаналіз як шлях виявлення причин підкореного становища жінок у сім'ї та суспільстві. Жіночий рух на пострадянському просторі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 7, 8, 9, 22, 24, 31.

Інтернет-ресурси: 34, 38, 39, 41.

Тема 3. Концептуалізація гендеру у чоловічих дослідженнях

Криза маскулінності» і чоловічий рух. Поняття маскулінності. Чоловічі дослідження і парадигми маскулінності. Константи і зсуви маскулінності.

Теорія гегемонічної маскулінності Коннелла і її вплив на дослідницьку практику. Маргінальні маскулінності. Історична динаміка типів маскулінності. Дослідження маскулінності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 7, 8, 11, 13, 24, 28.

Інтернет-ресурси: 32, 35, 39, 40.

Тема 4. Гендерна соціалізація

Гендерна ідентичність. Гендерна соціалізація індивіда. Теорії гендерної соціалізації. Гендерні дисгармонії. Агенти гендерної соціалізації. Психоаналітична теорія гендерної соціалізації. Теорія соціального навчання. Гендерні дисгармонії і легітимізація сексуальних меншин.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 11, 13, 14, 17, 31.

Інтернет-ресурси: 32, 36, 39, 41.

Тема 5. Гендер і взаємодії

Теоретичні підходи до гендеру і взаємодій. Особливості комунікативної поведінки чоловіків і жінок. Гендерованість близьких стосунків. Підхід двох культур до аналізу взаємодії. Теорія стану очікування. Теорія соціальної ролі. Гендер і мова.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 9, 11, 14, 15, 21, 26.

Інтернет-ресурси: 32, 38, 39, 41.

Тема 6. Гендер у політичній сфері

Участь жінок і чоловіків у політичних і державних структурах в Україні і світі. Квотування як інструмент встановлення гендерної рівності. Гендерна державна політика. Жінки в Українському парламенті і в парламентах світу. Жінки-президенти і їх політика. Конституційні, законодавчі і партійні квоти.

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Квотування в Україні: за і проти. Законодавчі засади гендерної державної політики в Україні. Особливості гендерного підходу у дослідженні політико-правової сфери суспільства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 9, 15, 16, 17, 22, 31.

Інтернет-ресурси: 34, 38, 40, 41, 43.

Тема 7. Гендер у сімейних відносинах

Гендерний розподіл влади і ролей в сім'ї. Гендерні контракти. Гендерна нерівність в сім'ї. Розуміння ролі жінки в сім'ї на підставі функціоналізму і теорії конфлікту. Сімейне насильство. Гендерна сімейна політика. Домашнє насильство та сексуальні зловживання як гендерна дискримінація.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 10, 16, 17, 21, 27.

Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 39, 40.

Тема 8. Гендер у економічному житті

Економічне зростання і економічний розвиток. Економічний розвиток і зміни гендерних ролей. Участь жінок у сфері оплачуваної зайнятості у 20 – на початку 21 ст. Поняття гендерної сегрегації праці. Професійна та галузева, горизонтальна та вертикальна сегрегація.

Сучасні тенденції професійної сегрегації праці. Чинники економічного розвитку. Поняття і види гендерної сегрегації праці. Індекс дисиміляції Дункана – інструмент виміру рівня сегрегації у суспільстві. Причини існування гендерної сегрегації праці. Вплив індустріалізації на працю жінок. Співвідношення соціальних статусів і розподіл ролей жінок і чоловіків у різних типах суспільств.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 11, 13, 15, 19, 24, 30.

Інтернет-ресурси: 32, 33, 35, 38, 40.

Тема 9. Гендерний зріз безробіття

Поняття і види безробіття. Безробіття у світі і в Україні. Гендерні стратегії безробітних. Процедура МОП визначення безробітних. Масштаби і рівень безробіття. Причини масового звільнення жінок під час кризового стану економіки з точки зору немарксистської теорії (Р.Коллінз). Класифікація населення працездатного віку. Масштаби і рівень безробіття у світі і в Україні. Гендерні стратегії безробітних.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 7, 11, 16, 17, 20, 24, 27.

Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 35, 38.

Тема 10. Гендерна нерівність в оплаті праці

Нерівність в оплаті праці жінок і чоловіків в економіці в цілому, за професіями і галузями: ситуація в Україні і світі. Основні підходи, що пояснюють існування розбіжностей в оплаті праці. Поняття і види дискримінації на ринку праці. Теорія дискримінації на ринку праці. Теорія людського капіталу. Відкрита і латентна дискримінація на українському ринку праці.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 7, 11, 16, 17, 20, 24, 27.

Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 35, 38.

Тема 11. Керівництво: гендерні особливості

Феномен «скляної скелі». Традиційні і сучасні пояснення існування «скляної стелі». Фемінний і маскулінний стилі керівництва. Жінки-керівниці у приватній сфері. Парадокси громадської думки стосовно жінки-керівниці. Дослідження ефективності керівництва жінок і чоловіків.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 7, 8, 10, 14, 17, 19, 22, 24.

Інтернет-ресурси: 35, 37, 38, 41, 42.

Тема 12. Споживча поведінка: фемінні та маскулінні особливості

Гендерні стереотипи у споживанні. Чоловічі та жіночі товари. Основні характеристики здійснення покупок чоловіками та жінками. Гендерні особливості рекламного впливу на споживача. Споживчі практики та гендерна соціалізація. Чоловічі та жіночі товари - еволюція та крос-культурний аналіз. Особливості поведінки жінок-покупців та чоловіків-покупців.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 6, 7, 8, 11, 13, 14, 17, 22, 28.

Інтернет-ресурси: 37, 38, 39, 42, 43.

Тема 13. Рівні можливості: реалії і перспективи

Гендерна (не)рівність у глобальному масштабі. Інструменти вимірювання гендерної нерівності. Декларація цілей тисячоліття (Millennium Goals). Глобальний індекс гендерної нерівності (Global Gender Gap). Основні цілі тисячоліття щодо гендерної рівності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 7, 11, 16, 17, 20, 24, 27.

Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 35, 38.

Тема 14. Гендерні особливості злочинної поведінки

Прояви дискримінації чоловіків. Торгівля жінками в Україні. Питання корупції в гендерному аспекті. Гендерні стереотипи на ринку праці. Проблема «домагань» на робочому місці. Недоліки вітчизняного законодавства з приводу гендерної рівності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 7, 8, 9, 13, 14, 17, 22, 26, 31.

Інтернет-ресурси: 32, 35, 37, 38, 42.

**III. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА
ТЕМАМИ
(ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН).**

№	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
		з них				
		Усього годин/кредитів	лекції	семінарські заняття/МК	самостійна робота студентів	
1	Тема 1. Гендер як соціальний феномен.	10	2	2	10	О, ЕК
2	Тема 2. Еволюція та різновиди феміністичних теорій.	10	2	2	10	О, ЕК
3	Тема 3. Концептуалізація гендеру у чоловічих дослідженнях	10	2	2	10	О, ЕК, ТЗ
4	Тема 4. Гендерна соціалізація	10	2	2	10	О, ЕК
5	Тема 5. Гендер і взаємодії	10	2	2	10	О, ЕК
6	Тема 6. Гендер у політичній сфері	10	2	2	10	О, ЕК
7	Тема 7. Гендер у сімейних відносинах	10	2	2	10	О, ЕК, ТЗ
8	Тема 8. Гендер у економічному житті.	10	2	2	10	О, ЕК
9	Тема 9. Гендерний зріз безробіття	10	2	2	10	О, ЕК, КТ
10	Тема 10. Гендерна нерівність в оплаті праці	10	2	2	10	О, ЕК

11	Тема 11. Керівництво: гендерні особливості	20	2	2	5	О, ТЗ, ЕК,
12	Тема 12. Споживча поведінка: фемінні та маскулінні особливості	20	2	2	5	О, ЕК
13	Тема 13. Рівні можливості: реалії і перспективи	20	2	2	7	О, ЕК
14	Тема 14. Гендерні особливості злочинної поведінки	20	2	2	7	О, ТЗ, ЕК,
	Разом:	180/6	28	28	124	
	Підсумковий контроль	екзамен				

Скорочення:

опитування – О

комп'ютерне тестування – КТ

експрес-контроль – ЕК

контрольна робота – КР

творче завдання – ТЗ

<p>нерівності, причини їхнього виникнення та наслідки для суспільного розвитку.</p>	<p>2. Проблема гендеру в сучасному європейському суспільстві.</p>	<p>10</p>	
<p>Знати: історію розвитку феміністичних теорій, національні особливості феміністичних концепцій, місце і роль феміністичних теорій в українському суспільстві.</p> <p>Вміти: характеризувати та систематизувати провідні європейські та американські феміністичні теорії і концепції, аналізувати соціальні нерівності, застосовувати соціологічний підхід до аналізу</p>	<p>Тема 2. Еволюція та різновиди феміністичних теорій.</p> <p>Лекція. Історія розвитку фемінізму</p> <p>План лекції</p> <p>1. Виникнення феміністичних ідей. Фемінізм: сутність і причини виникнення.</p> <p>2. Ліберальний фемінізм і його теоретичні джерела.</p> <p>3. Марксистський і соціалістичний фемінізм. Радикальний фемінізм.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 7, 8, 9, 22, 24, 31. Інтернет-ресурси: 34, 38, 39, 41.</p> <p>Семинар. Європейські та американські феміністичні концепції</p> <p>План семінару</p> <p>1. Розвиток ліберального фемінізму у Англії та Швеції.</p> <p>2. Розвиток радикального фемінізму у Німеччині, США, Франції.</p> <p>3. Психологія як шлях виявлення причин підкореного становища жінок у сім'ї та суспільстві.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. Виконати творче завдання: «Психологічний фемінізм».</p> <p>2. Охарактеризуйте жіночий рух на пострадянському просторі та його особливості.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>10</p>	<p>0-5</p>

<p>особливості прояву та наслідки гендерних дисгармоній.</p> <p>Вміти: характеризувати теорії гендерної соціалізації, застосовувати соціологічний підхід до аналізу гендерної проблематики.</p>	<p>2.Теорії гендерної соціалізації. Агенти гендерної соціалізації. 3.Гендерні дисгармонії.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий:11, 13, 14, 17, 31. Інтернет-ресурси: 32, 36, 39, 41.</p> <p>Семінар. Теорії гендерної соціалізації План семінару 1.Психоаналітична теорія гендерної соціалізації. 2.Теорія соціального научення. 3.Гендерні дисгармонії і легітимізація сексуальних меншин.</p> <p>Завдання для самостійної роботи <i>1.Провести кейс метод в групі на тему «Роль національних традицій у процесі соціалізації індивіда».</i> <i>2. Виконайте творче завдання на тему: «Спільні та відмінні риси процесу соціалізації чоловіків та жінок».</i></p>	<p>2</p> <p>10</p>	<p>0-5</p>
<p>Знати: характерні риси комунікативної поведінки чоловіків і жінок, теоретичні засади гендеру і взаємодій.</p> <p>Вміти: аналізувати соціальні ролі чоловіків і</p>	<p>Тема 5. Гендер і взаємодії Лекція. Комунікативна поведінка чоловіків і жінок в соціумі План лекції 1.Теоретичні підходи до гендеру і взаємодій. 2.Особливості комунікативної поведінки чоловіків і жінок. 3.Гендерованість близьких стосунків.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 9, 11, 14, 15, 21, 26. Інтернет-ресурси: 32, 38, 39, 41.</p> <p>Семінар. Соціальні ролі чоловіків та жінок і їх взаємодія План семінару</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>0-5</p>

<p>жінок та особливості їх комунікативної поведінки, характеризувати основні тенденції взаємодії гендеру і мови.</p>	<p>1. Підхід двох культур до аналізу взаємодії. Теорія стану очікування. 2. Теорія соціальної ролі. 3. Гендер і мова.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. Провести дискусію на тему «Особливості соціальної поведінки чоловіків і жінок».</p> <p>2. Підготувати доповідь на тему «Зміна соціальної ролі чоловіка та жінки в сучасному суспільстві: сильні та слабкі сторони».</p>	<p>10</p>	
<p>Знати: особливості процесу квотування як інструменту встановлення гендерної рівності в суспільстві; законодавство України стосовно гендерної політики; особливості гендерного підходу дослідженні політико-правової сфери суспільства.</p> <p>Вміти: тлумачити та застосовувати чинне законодавство</p>	<p>Тема 6. Гендер у політичній сфері Лекція. Гендерні складові політики.</p> <p>1. Участь жінок і чоловіків у політичних і державних структурах в Україні і світі. 2. Квотування як інструмент встановлення гендерної рівності. Гендерна державна політика. 3. Жінки в Українському парламенті і в парламентах світу.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 9, 15, 16, 17, 22, 31. Інтернет-ресурси: 34, 38, 40, 41, 43.</p> <p>Семінар. Законодавча гендерна політика. План семінару</p> <p>1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». 2. Законодавчі засади гендерної державної політики в Україні. 3. Особливості гендерного підходу у дослідженні політико-правової сфери суспільства.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. Провести кейс метод в групі на тему «Квотування в Україні: за і проти.»</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>10</p>	<p>0-5</p>

<p>України для обґрунтування гендерної політики; аналізувати, інтерпретувати ; використовувати понятійно-категоріальний апарат гендерної політики для аналізу соціальних явищ.</p>	<p>2. Виконайте творче завдання на тему: «Жінки-президенти і їх політика».</p>		
<p>Знати: базові засади гендерного розподілу ролей у сучасній сім'ї; законодавчу основу сімейної політики України та систему заходів запобігання проявів гендерної дискримінації .</p> <p>Вміти: застосовувати соціологічні знання, вміння та навички у міждисциплін</p>	<p align="center">Тема 7. Гендер у сімейних відносинах</p> <p align="center">Лекція. Особливості гендерного розподілу ролей в сім'ї</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1.Гендерний розподіл влади і ролей в сім'ї. 2.Гендерні контракти. Гендерна нерівність в сім'ї. 3.Розуміння ролі жінки в сім'ї на підставі функціоналізму і теорії конфлікту.</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 10, 16, 17, 21, 27. Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 39, 40.</p> <p align="center">Семінар. Сімейна політика та гендерна дискримінація</p> <p align="center">План семінару</p> <p>1.Сімейне насильство. 2.Гендерна сімейна політика. 3.Домашнє насильство та сексуальні зловживання як гендерна дискримінація.</p> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. Гендерні ролі в сім'ї: законодавство та національні звичаї. 2. <i>Дискусія на тему: «Запобіжні заходи</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">10</p>	<p align="center">0-5</p>

<p>арних дослідженнях ; характеризувати гендерні контракти та з'ясувати гендерні конфлікти в сім'ї.</p>	<p><i>домашньому насильству».</i></p>		
<p>Знати: особливості зміни гендерних ролей в економічному житті суспільства; сутність професійної, галузевої, горизонтальної і вертикальної гендерної сегрегації праці.</p> <p>Вміти: аналізувати сучасні тенденції гендерної сегрегації праці; розкривати причини існування гендерної сегрегації праці і</p>	<p>Тема 8. Гендер у економічному житті Лекція. Трансформація гендерних ролей у XX – на поч. XXI ст. План лекції</p> <p>1. Економічний розвиток і зміни гендерних ролей. 2. Участь жінок у сфері оплачуваної зайнятості у 20 – на початку 21 ст. 3. Поняття гендерної сегрегації праці. Професійна та галузева, горизонтальна та вертикальна сегрегація.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 11, 13, 15, 19, 24, 30. Інтернет-ресурси: 32, 33, 35, 38, 40.</p> <p>Семінар. Гендерна сегрегація праці План семінару</p> <p>1. Сучасні тенденції професійної сегрегації праці. Чинники економічного розвитку. 2. Індекс дисиміляції Дункана – інструмент виміру рівня сегрегації у суспільстві. Причини існування гендерної сегрегації праці. 3. Вплив індустріалізації на працю жінок.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. Проаналізуйте співвідношення соціальних статусів і розподіл ролей жінок і чоловіків у різних типах суспільств. 2. <i>Дискусія на тему: «Професійна діяльність та гендерна рівність».</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>10</p>	<p>0-5</p>

методи її запобігання.			
<p>Знати: базові поняття і види безробіття; процедуру МОП визначення безробітних; новітні методи збору та аналізу соціологічної інформації для вирішення гендерного аспекту проблем із працевлаштуванням.</p> <p>Вміти: аналізувати, інтерпретувати та представляти числові й нечислові дані рівня безробіття; здійснювати соціологічний критичний аналіз та гендерну експертизу рівня безробіття.</p>	<p align="center">Тема 9. Гендерний зріз безробіття</p> <p align="center">Лекція. Проблеми гендеру у сфері працевлаштування</p> <p>1. Поняття і види безробіття. Безробіття у світі і в Україні. 2. Гендерні стратегії безробітних. Процедура МОП визначення безробітних. 3. Причини масового звільнення жінок під час кризового стану економіки з точки зору немарксистської теорії (Р. Коллінз).</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 7, 11, 16, 17, 20, 24, 27. Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 35, 38.</p> <p align="center">Семінар. Рівень безробіття та гендерні стратегії реалізації права на працю</p> <p align="center">План семінару</p> <p>1. Класифікація населення працездатного віку. 2. Масштаби і рівень безробіття у світі і в Україні. 3. Гендерні стратегії безробітних.</p> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. Здійсніть порівняльний аналіз участі жінок в економічному та суспільно-політичному житті країн Європи, Азії, Африки та Америки. 2. Підготувати презентацію на тему: «Жінки у боротьбі за право на працю».</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">10</p>	<p align="center">0-5</p>

<p>Знати: основні поняття і види гендерної дискримінації на ринку праці; теорії дискримінації в оплаті праці.</p> <p>Вміти: пояснити законодавче підґрунтя оплати праці; використовувати новітні методи збору та аналізу соціологічної інформації для вирішення практичних завдань у сфері гендерної дискримінації в оплаті праці.</p>	<p>Тема 10. Гендерна нерівність в оплаті праці Лекція. Гендерна дискримінація на ринку праці План лекції</p> <p>1 Нерівність в оплаті праці жінок і чоловіків в економіці в цілому, за професіями і галузями: ситуація в Україні і світі. 2. Основні підходи, що пояснюють існування розбіжностей в оплаті праці. 3. Поняття і види дискримінації на ринку праці.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 7, 11, 16, 17, 20, 24, 27. Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 35, 38.</p> <p>Семінар. Види і теорії гендерної дискримінації в оплаті праці План семінару</p> <p>1. Теорія дискримінації на ринку праці. 2. Теорія людського капіталу. 3. Відкрита і латентна дискримінація на українському ринку праці.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. <i>Аналіз та обговорення випадку гендерної дискримінації в оплаті праці та шляхів вирішення даної проблеми.</i> 2. <i>Підготувати доповідь на тему «Еволюція уявлень про роль жінки на ринку праці».</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>10</p>	<p>0-5</p>
<p>Знати: громадську думку і традиційні уявлення щодо гендерного аспекту керівництва; причини та</p>	<p>Тема 11. Керівництво: гендерні особливості Лекція. Гендерний аспект стилю керівництва</p> <p>1. Феномен «скляної скелі». Традиційні і сучасні пояснення існування «скляної стелі». 2. Фемінний і маскулінний стилі керівництва. 3. Жінки-керівниці у приватній сфері.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 7, 8, 10, 14, 17, 19, 22, 24. Інтернет-ресурси: 35, 37, 38, 41, 42.</p>	<p>2</p>	

<p>особливості гендерного порядку різних соціумів у сфері управління.</p> <p>Вміти: застосовувати сучасні методи соціологічного аналізу ефективності керівництва жінок і чоловіків; порівнювати фемінного та маскулітного стилів керівництва.</p>	<p align="center">Семінар. Ефективність фемінного та маскулітного керівництва План семінару</p> <p>1. Парадокси громадської думки стосовно жінки-керівниці. 2. Дослідження ефективності керівництва жінок і чоловіків. 3. Стилi керівництва чоловіка і жінки.</p> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студента</p> <p>1. <i>Виступ з доповіддю на тему «Ефективність прийняття рішень у стресових ситуаціях: гендерний аспект».</i> 2. <i>Дискусія на тему: «Пріоритетні напрями і гендерні розбіжності в керівництві».</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">5</p>	<p align="center">0-5</p>
<p>Знати: гендерні стереотипи споживання; фемінні та маскулітні особливості сприйняття і ставлення до реклами; особливості поведінки чоловіків і жінок у сфері шопінгу.</p> <p>Вміти: аналізувати</p>	<p align="center">Тема 12. Споживча поведінка: фемінні та маскулітні особливості Лекція. Гендерний аспект поведінки споживача План лекції</p> <p>1. Гендерні стереотипи у споживанні. Чоловічі та жіночі товари. 2. Основні характеристики здійснення покупок чоловіками та жінками. 3. Гендерні особливості рекламного впливу на споживача.</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 6, 7, 8, 11, 13, 14, 17, 22, 28. Інтернет-ресурси: 37, 38, 39, 42, 43.</p> <p align="center">Семінар. Еволюція споживчих практик чоловіків та жінок План семінару</p>	<p align="center">2</p>	<p align="center">0-5</p>

<p>споживчі практики та гендерну соціалізацію; застосовувати соціологічні знання, вміння і навички під час дослідження гендерного аспекту поведінки споживача.</p>	<p>1. Споживчі практики та гендерна соціалізація. 2. Чоловічі та жіночі товари – еволюція та крос-культурний аналіз. 3. Особливості поведінки жінок-покупців та чоловіків-покупців.</p> <p>Завдання для самостійної роботи: 1. Підготувати доповідь на тему: «Шопінгоманія і брендинг чоловіка та жінки». 2. Спільні та відмінні риси фемінного і маскулінного світогляду: торговельно-економічний аспект.</p>	<p>2</p> <p>5</p>	
<p>Знати: інструменти вимірювання гендерної нерівності; основні цілі тисячоліття щодо гендерної рівності; особливості вирахування глобального індексу гендерної нерівності.</p> <p>Вміти: вимірювати індекс гендерної нерівності; порівнювати переваги та обмеження різних феміністичних та</p>	<p>Тема 13. Рівні можливості: реалії і перспективи Лекція. Гендер і проблеми рівності в соціумі План лекції 1. Гендерна (не)рівність у глобальному масштабі. 2. Інструменти вимірювання гендерної нерівності. 3. Декларація цілей тисячоліття (Millennium Goals).</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 7, 11, 16, 17, 20, 24, 27. Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 35, 38.</p> <p>Семінар. Індксація гендерної нерівності План семінару 1. Глобальний індекс гендерної нерівності (Global Gender Gap). 2. Основні цілі тисячоліття щодо гендерної рівності.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студента 1. Дискусія на тему: «Чи можливе досягнення абсолютної рівності між чоловіками і жінками в соціумі?». 2. Підготувати презентацію на тему:</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>7</p>	<p>0-5</p>

Підсумковий результат - екзамен		
--	--	--

* Курсивом визначено інтерактивні завдання з навчальної дисципліни «Соціологія гендеру»

V. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Маєрчик М., Плахотнік О., Ярманова Г. (ред.) *Гендер. К.: Критика, 2013. – 220 с.*
2. *Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014. – 206 с.*
3. *Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К.: «К.І.С.», 2004, 536 с.*
4. Кімелл М. *Гендероване суспільство. – Київ, Сфера, 2003, 494с.*
5. *Введение в гендерные исследования. Учеб. пособие./ Под ред, Жеребкиной. Харьков: ХЦГИ, СПб.: Алетейя, 2001.*

Додатковий

6. Бежан-Волк І. *Гендерні дослідження: актуальне проблеми і перспективи розвитку / Інна Бежан-Волк // Наука і сучасність. – К., 2005, №2. – С. 37-40*
7. *Введение в гендерные исследования. Ч. I: Учебное пособие / Под. Ред. И.А.Жеребкиной – Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетея, 2001. – 708 с.*
8. *Введение в гендерные исследования. Ч. II: Хрестоматия / Под ред. С.В.Жеребкина – Харьков: ХГЦИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – 991 с.*
9. *Гендерний аналіз українського суспільства. – Київ: ПРООН, 1999.*
10. *Гендерные исследования: феминистская методология в социальных науках. Харьков ХЦГИ, 1998.*
11. *Журженко Т.Ю. Социальное воспроизводство и гендерная политика в Украине. – Х.: Фолио, 2001. – 240 с.*
12. *Теория и история феминизма. Курс лекций. Под ред. И.А.Жеребкиной, Харьков: Ф-Пресс, 1996.*

13. Антология гендерной теории. Сост. Гапова, Усманова. – Минск: ПроPILEI, 2002
14. Берн Ш. Гендерная психология / Пер. с англ. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2001.
15. Горошко Е.И. Информационно-коммуникативное общество в гендерном измерении: Монография. – Х.: ФЛП Либуркина Л.М., 2009. – 816 с.
16. *Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві.* – К.: Інститут соціології НАНУ, 2007. – 143 с.
17. Гендерний паритет в умовах розвитку сучасного українського суспільства. – Київ, 2003. – С. 50-79.
18. Запобігання домашньому насильству і торгівлі жінками. – К.: Україна, 2001. – 256 с.
19. *Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок // Наші людські права: Посібник з жіночих людських прав / Пер. з англ..* – К.: Карпати, 1996.
20. Лавриненко Н.В. Женщина: самореализация в семье и обществе (гендерный аспект). – К.: ВИПОЛ, 1999.
21. Лавриненко Н. Гендерний розподіл домашньої праці // Українське суспільство 1992 – 2008. Соціологічний моніторинг / За ред. д.е.н. В.Ворони, д.соц.н. М.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2008. – С. 86 – 93.
22. Основи теорії гендеру. Навч. пос. - К.: К.І.С., 2004. – 536 с.
23. Силласте Г.Г. Гендерная социология как частная социологическая теория // Социологические исследования. – 2000. - № 11. – С. 5-15.
24. Стрельник О.О. Гендерное неравенство: теоретико-методологические подходы к интерпретации // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2005. - № 4. – С. 147 – 158.
25. Таран Л. *Гендерні проблеми і засоби масової інформації // Гендер і культура / Упор. В.Агеева, О.Оксамитна.* – К.: Факт, 2001. – С 151-160.

26. Уэст К., Циммерман Д. Создание гендера. Пер. с англ. // Гендерные тетради. Под ред. Клецина А. – СПб.: Труды СПбФ ИС РАН, 1997, Вып. 1. – С.94-124
27. Христова Г.О. *Основи гендерно-правового аналізу законодавства України.* – Харків: Райдер, 2008. – 108 с.
28. Meredith Gould. Toward a Sociological Theory of Gender and Sex // *The American Sociologist.* – Vol. 12, No. 4 (Nov., 1977), P. 182-189
29. Risman B. Intimate Relationships from a Micro-Structural Perspective: Men Who Mother // *Gender and Society.* – Vol. 1-6. – P. 6–32
30. Wharton S.A. Presidential Address (Un)Changing Institutions: Work, Family, and Gender in the New Economy // *Sociological Perspectives.* – 2015, Vol. 58(1) P. 7-19
31. Wharton S.A. *The Sociology of Gender: An Introduction to Theory and Research* / Amy S. Wharton. – Wiley-Blackwell, 2007. – 290 p.

Інтернет-ресурси

32. Гендер в деталях [Електронний ресурс] // Ресурс гендерного знання. – Режим доступу : <https://genderindetail.org.ua>
33. Електронна бібліотека Української асоціації жіночої історії [Електронний ресурс] // УАДЖІ. Режим доступу : <http://www.womenhistory.org.ua/index.php/elektronni-resursi/16-elektronna-biblioteka>
34. Музей історії жіноцтва, жіночого і гендерного руху історії [Електронний ресурс] // Gender Museum. – Режим доступу : <http://gender.at.ua>
35. Бібліотека Гендерного центру «Крона» // <http://www.krona.org.ua/nash.html>
36. Бібліотека ГО «Крона» [Електронний ресурс] // Гендерний інформаційно-аналітичний центр. – Режим доступу : <http://www.krona.org.ua/uk/library>

37. Видання Фонду Г. Бьойля [Електронний ресурс] // Heinrich Boll Stiftung. – Режим доступу : <http://www.ua.boell.org/web/35.html>
38. Гендерний маршрут - інтерактивне подорож [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://gender-route.org>
39. Гендерна мапа України [Електронний ресурс] // Інформаційний портал. – Режим доступу : <http://gendermap.org.ua>
40. Повага [Електронний ресурс] // Сайт кампанії проти сексизму у політиці та ЗМІ. – Режим доступу : <http://povaha.org.ua/>
41. Публікації проекту «Рівність жінок і чоловіків у світі праці» [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://gender.ilo.org.ua/Pages/publications_ukr_new.aspx
42. Публікації Міжнародного благодійного фонду «Український жіночий фонд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uwf.kiev.ua/publications>
43. World Bank Database of Gender Statistics [Електронний ресурс] // Gender Data Portal – Режим доступу : <http://genderstats.worldbank.org>

*курсив – визначено джерела та літературу яка наявна в бібліотеці КНТЕУ.